

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCUREȘTI

Școala doctorală Economie II

TEZĂ DE DOCTORAT

**INFRASTRUCTURA - PILON ÎN ASIGURAREA ȘI PROMOVAREA
DEZVOLTĂRII DURABILE A COMUNITĂȚILOR RURALE
CONTEMPORANE**

Popa Marius George

CUPRINS

CUPRINS.....	4
REZUMAT	8
ABSTRACT.....	9
INTRODUCERE.....	10
1. CONCEPTE ȘI ABORDĂRI PRIVIND LOCUL ȘI ROLUL ECONOMIEI RURALE ÎN CADRUL ECONOMIEI NAȚIONALE. ABORDĂRI DIN PERSPECTIVA INFRASTRUCTURII COMUNITĂȚILOR RURALE.....	14
1.1. Abordări teoretice și conceptuale privind economia rurală	14
1.1.1. Analiza perspectivelor conceptuale în literatură: cadrul metodologic.....	17
1.1.2. Operaționalizarea analizei și interpretarea rezultatelor.....	17
1.1.3. Analiza bibliometrică a relațiilor dintre noțiunile analizate, prin prisma celor 7 clustere tematice.....	21
1.1.4. Cuvinte - cheie cu relevanță ridicată în analiza relației economie rurală - infrastructură - politici publice.....	28
1.1.5 Limitele analizei perspectivelor conceptuale în literatură	40
1.2. Rolul infrastructurii în dezvoltarea economică a comunităților rurale	41
1.2.1. Tipologia infrastructurii comunităților rurale	41
1.2.2. Rolul și impactul infrastructurii rurale în integrarea economiei rurale în economia națională	45
1.2.3. Infrastructura comunităților rurale ca premisă structurală a funcționării și competitivității economiei rurale.....	47
1.2.4. Infrastructura rurală ca sistem integrat	49
1.3 Provocări structurale și instituționale în realizarea infrastructurii necesare dezvoltării economiei rurale	50
2. AJUTORUL DE STAT ÎN STRATEGIILE, POLITICILE, PROGRAMELE DE DEZVOLTARE A INFRASTRUCTURII DIN SPAȚIUL RURAL ÎN ROMÂNIA .53	
2.1. Delimitări conceptuale, tipologie privind ajutorul de stat	53

2.1.1 Caracterul de ajutor de stat al unei măsuri publice	54
2.1.2. Compatibilitatea ajutorului de stat	55
2.1.3. Instrumente utilizate pentru acordarea ajutoarelor de stat	56
2.2. Cadrul legal - instituțional al ajutorului de stat în Uniunea Europeană și România.....	58
2.2.1. Cadrul legislativ european privind ajutorul de stat	59
2.2.2. Cadrul legislativ național privind ajutorul de stat.....	61
2.3. Locul și rolul ajutorului de stat în strategiile, politicile și programele de dezvoltare a infrastructurii rurale	63
2.3.1. Programe naționale de dezvoltare regională	63
2.3.2. Politici europene cu impact asupra mediului rural	69
2.4 Provocări actuale în sprijinirea comunităților rurale	72
2.4.1 Depopularea, migrația și îmbătrânirea populației	72
2.4.2. Izolarea geografică și infrastructura deficitară	73
2.4.3. Accesul limitat la servicii publice.....	74
2.4.4. Finanțarea sustenabilă a proiectelor rurale	74
3. ANALIZA INVESTIȚIILOR ÎN INFRASTRUCTURA COMUNITĂȚILOR RURALE ȘI A IMPORTANȚEI AJUTORULUI DE STAT LA NIVEL NAȚIONAL	76
3.1. Investițiile în infrastructura comunităților rurale: tipologie și evoluții în România și Uniunea Europeană	76
3.1.1. Delimitarea metodologică a analizei investițiilor	76
3.1.1.1 Delimitarea temporală.....	76
3.1.1.2 Delimitarea spațială	77
3.1.1.3 Delimitarea conceptuală a infrastructurii rurale	79
3.1.1.4 Sursele de date și indicatori	81
3.1.1.5 Metodele de analiză	85
3.1.1.6 Limitări metodologice.....	86
3.1.2. Evoluțiile investițiilor în infrastructura rurală la nivelul Uniunii Europene.....	87
3.1.2.1 Estimarea investițiilor rurale: scenariul strict (restrictiv) versus scenariul extins	87
3.1.2.2 Dimensiunea și dinamica globală a investițiilor	88
3.1.2.3. Distribuția teritorială și disparități regionale	94
3.1.3. Evoluția investițiilor în infrastructura rurală în România	101
3.2. Evoluția dimensiunii și tipurilor de ajutoare de stat pentru infrastructura rurală în Uniunea Europeană și România	108

3.2.1. Sursele de date și indicatori	108
3.2.2. Dinamica ajutoarelor de stat la nivelul Uniunii Europene.....	112
3.2.3. Delimitarea și evoluția ajutoarelor relevante pentru infrastructura rurală în Uniunea Europeană	123
3.2.4. Evoluția ajutoarelor pentru zona rurală în România	130
4. IMPACTUL AJUTOARELOR DE STAT ASUPRA DEZVOLTĂRII RURALE ÎN ROMÂNIA: O ANALIZĂ ECONOMETRICĂ A ROLULUI INFRASTRUCTURII	145
4.1. Metodologia cercetării	145
4.1.1 Sursele de date și indicatori	145
4.1.2 Model econometric	148
4.2. Analiză staționaritate pentru seria cheltuieli.....	149
4.3. Analiză staționaritate pentru prima diferență a seriei cheltuieli	150
4.4. Analiză staționaritate pentru seria venit.....	151
4.5. Analiză staționaritate pentru prima diferență a seriei venit	152
4.6. Analiză staționaritate pentru seria ajutor	152
4.7. Analiză staționaritate pentru seria structuri turistice	153
4.8. Estimarea ecuațiilor de regresie	155
4.9. Relația dintre veniturile publice și ajutoarele de stat	157
4.10. Relația dintre cheltuielile publice și ajutoarele de stat.....	160
4.11. Relația dintre structurile turistice și ajutoarele de stat	163
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	167
Anexa 1 - Lista graficelor	171
Anexa 2 - Lista figurilor	173
Anexa 3 - Lista tabelelor.....	174
Anexa 4 - Lista abrevierilor	175
Anexa 5 - Dinamica anuală a valorii investițiilor la nivel de regiune din România (scenariile total, strict și extins, 2007-2023).....	177
Anexa 6 – Distribuția regională a PIB pe cap de locuitor exprimat în PPS (în anul 2023), în raport cu media Uniunii Europene (UE27) din anul 2020	178
Anexa 7 - Programe naționale pentru sprijinirea comunităților rurale.....	184
Anexa 8 – Valoarea investițiilor realizate în regiunile NUTS2 din UE în 2007	185
Anexa 9 – Valoarea investițiilor realizate în regiunile NUTS2 din UE în 2023	191
Anexa 10 - Dinamica investițiilor totale realizate în 2023 versus 2007	197

Anexa 11 - Dinamica investițiilor strict rurale realizate în 2023 versus 2007	203
Anexa 12 - Dinamica investițiilor rurale extinse realizate în 2023 versus 2007	209
Anexa 13 - Distribuția regională a investițiilor (GFCF) în România.....	215
Anexa 14 - Distribuția geografică a ajutorului de stat total (2011-2024) pe regiuni	
NUTS3 din România	216
Anexa 15 - Distribuția geografică a ajutorului de stat în mediul urban (2011-2024) pe	
regiuni NUTS3 din România	218
Anexa 16 - Distribuția geografică a ajutorului de stat în mediul rural (2011-2024) pe	
regiuni NUTS3 din România	220
Anexa 17 - Distribuția geografică a ponderii ajutorului de stat total în PIB la nivel de	
NUTS3 în România (2011-2024).....	222
Anexa 18 - Distribuția geografică a ponderii ajutorului de stat rural în PIB la nivel de	
NUTS3 în România.....	224
REFERINȚE	226

REZUMAT

Teza de doctorat analizează rolul infrastructurii și al intervenției publice în procesul privind dezvoltarea rurală pornind de la premisa că infrastructura trebuie înțelasă dintr-o perspectivă multidimensională, care include componentele fizice, dimensiunile sociale, economice, instituționale și digitale, esențiale pentru funcționarea și modernizarea spațiului rural. Cercetarea are ca principal obiectiv evidențierea rolului infrastructurii în integrarea spațiului rural în economia națională, analizând modul în care ajutorul de stat contribuie la susținerea investițiilor și la reducerea disparităților dintre mediul urban și cel rural.

Analiza cadrului conceptual, legislativ și instituțional al ajutorului de stat evidențiază rolul acestuia ca instrument de corectare a disfuncționalităților pieței și de stimulare a investițiilor în infrastructura rurală. Evaluarea investițiilor la nivel național relevă o distribuție neuniformă a resurselor și predominanța instrumentelor de acordare de tip grant, ceea ce reflectă o orientare către susținerea directă a beneficiarilor, dar ridică și probleme privind sustenabilitatea intervențiilor.

Cuvinte cheie: infrastructură rurală, ajutor de stat, dezvoltare rurală, investiții publice, impact economic.